

Gemeente
Amsterdam

Cohort Onderzoek

Arbeidsmarktpositie Amsterdamse Mbo Gediplomeerde Uitstromers uit Onderwijs

Hoe succesvol zijn de Amsterdamse uitstromers uit het middelbaar beroepsonderwijs? De meeste onderzoeken bekijken de mate van succes op de korte termijn, terwijl de langere termijn minstens zo belangrijk is om zicht te krijgen op de loopbaan en levensonderhoud van deze groep. In het huidige onderzoek kijken we door middel van cohortonderzoek in welke mate Amsterdamse mbo uitstromers werk hebben op de langere termijn. Daarbij kijken we welke kenmerken de succesvolle en minder succesvolle mbo uitstromers onderscheiden. Op basis van het cohort van 2008/'09 blijkt dat Amsterdamse mbo uitstromers minder vaak werk hebben op de langere termijn dan uitstromers uit de rest van Nederland. De recentere cohorten van 2012/'13 en 2014/'15 bevestigen dit beeld.

Minder succes op de arbeidsmarkt kent verschillende oorzaken. Amsterdamse mbo uitstromers groep bestaat voor een groot deel uit mbo uitstromers met een niet-westerse migratieachtergrond. Juist deze groep heeft minder vaak werk. Wellicht doordat ze bij arbeidsmarktbetreding tegen hindernissen aanlopen. Dit is overigens niet alleen in Amsterdam het geval. Ook in de andere grote steden zien we een soortgelijk beeld. Daarnaast hebben Amsterdamse mbo uitstromers ook vaker een lagere vooropleiding en laagopgeleide ouders. De regionale arbeidsmarkt zorgt ook voor hindernissen. Er worden steeds hogere eisen gesteld aan werknemers en er zijn minder vacatures voor bepaalde beroepsrichtingen. De Amsterdamse mbo uitstromers behalen juist vaker een bol diploma op niveau 2 en kiezen juist de minder/niet-technische opleidingsrichtingen waarvan de arbeidsperspectieven minder gunstig zijn. Opleidingskeuzes en beschikbare stageplekken zijn daarom juist van groot belang. In deze factsheet worden de verschillen tussen de Amsterdamse en andere mbo uitstromers uitgelicht.

1.1 Aanleiding

Het Amsterdamse coalitieakkoord 2018¹ benadrukt het belang van aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt. Zo levert House of Skills een bijdrage aan de vereiste omscholing van de beroepsbevolking voor de banen van de toekomst en zal tevens speciale aandacht voor mbo-opleidingen worden gevraagd in het netwerk van de Amsterdam Economic Board. Het coalitieakkoord besteedt specifieke aandacht voor deze groep omdat middelbaar opgeleiden te maken hebben met uitdagingen en gevolgen van robotisering maar ook verdringing² (Coenen et. al, 2009). Daarnaast worden middelbaar opgeleiden vaak ook geraakt ten tijde van crises. In sommige beroepenvelden sloeg de crisis hard neer, zoals bijvoorbeeld in de bouw. Nu zijn daar weer grote tekorten. Dit onderzoek richt zich daarom op de vraag hoe het gesteld is met mbo'ers in Amsterdam en de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Wat is de korte en lange termijn arbeidsmarktsituatie van de Amsterdamse mbo uitstromers? En wat zijn de verschillen tussen de Amsterdamse uitstromers en uitstromers uit de rest van de MRA en Nederland? In deze factsheet bekijken we de loopbaan van het 2008/'09 cohort van uitstromers uit het middelbaar beroepsonderwijs om een eerste beeld te krijgen van één van de belangrijkste uitkomstmaten van succes van uitstromers uit onderwijs: het hebben van werk. We volgen de arbeidsmarktpositie van dit cohort over een periode van zeven jaar, tot in 2016, en maken onderscheid tussen mbo uitstromers in Amsterdam, de MRA en Nederland. Daarbij wordt er gekeken naar invloeden van opleidings- en sociaaleconomische en culturele achtergrondkenmerken. Ook de regionale arbeidsmarktverschillen worden in dit rapport benoemd als mogelijke verklaring voor de verschillen tussen mbo uitstromers met bepaalde kenmerken, maar liggen buiten het bereik van dit onderzoek.

1.2 Mbo uitstroomer

Een mbo uitstroomer is hier gedefinieerd als een deelnemer aan het middelbaar beroepsonderwijs (hoofddinschrijving) in 2008/'09 die in 2009/'10 niet meer ingeschreven stond in enig onderwijs (ook niet in andere onderwijssoorten). Voor het onderzoek is enkel de groep geselecteerd die een bol voltijd of bbl niveau 2 of hoger diploma heeft behaald in het schooljaar 2008/'09 en die bij uitstroom 26 jaar of jonger was. In totaal gaat het om ongeveer 43 duizend mbo uitstromers.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen mbo uitstromers in Amsterdam, de MRA en Nederland. Dit is gedaan op basis van de woonplaats van de mbo'er tijdens zijn/haar inschrijving in het mbo. Dus Amsterdamse mbo uitstromers zijn diegenen die tijdens hun mbo opleiding in Amsterdam hebben gewoond³. Twee derde van de Amsterdamse mbo uitstromers uit 2008/'09 woonde in 2016 nog steeds in Amsterdam. Zo'n 20% woonde in de rest van de MRA, 12% in de rest van Nederland en ongeveer 2% kwam niet meer voor in de Basisregistratie Personen (BRP).

- in 2008/'09 ingeschreven in mbo (hoofddinschrijving)
- in 2009/'10 niet meer ingeschreven in enig onderwijs
- bij uitstroom ingeschreven in BRP
- bol voltijd of bbl
- niveau 2 of hoger diploma behaald
- 26 of jonger bij uitstroom

¹ [Coalitieakkoord Groen links/D66/PvDA/SP. \(2018\). Een nieuwe lente en een nieuw geluid.](#)

² [Coenen, Cörvers, Fouarge, Meng en Nelen. \(2009\). Onderbenutting van mbo'ers nuttig op de arbeidsmarkt? SCP. \(2017\). Mbo: hoe op te leiden voor de banen van morgen?](#)

³ In het geval van meerdere adressen tijdens de inschrijvingsperiode, is men tot de Amsterdamse mbo uitstromers gerekend als men in ieder geval voor een bepaalde tijd in Amsterdam heeft gewoond. Dat betekent dat men niet per se de gehele inschrijvingsperiode in Amsterdam heeft gewoond.

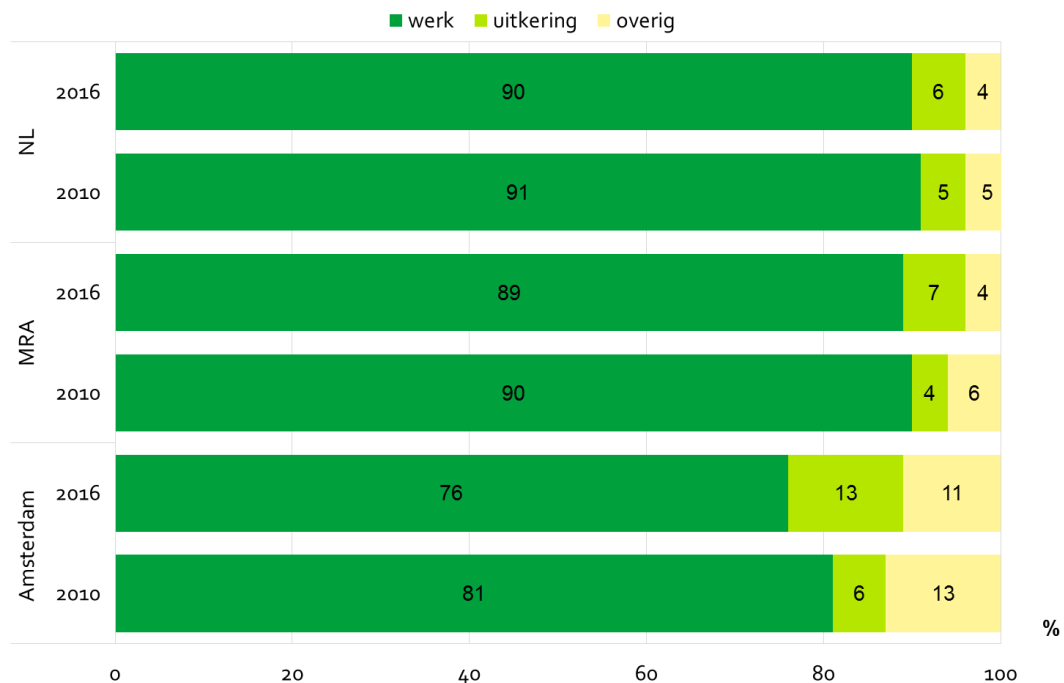
Figuur 1 Aantal 2008/'09 mbo niveau 2,3 en 4 uitstromers (afgerond op honderd)⁴

1.3 Amsterdamse mbo uitstromers minder vaak aan het werk, ook bij gelijke leerweg en niveau

Amsterdamse mbo uitstromers hebben minder vaak werk dan mbo uitstromers in de rest van de MRA of Nederland. Figuur 2 laat zien dat dit het geval is kort (1 jaar, 2010) en langer (7 jaar, 2016) na de uitstroom. Terwijl in de MRA en de rest van Nederland zo'n 90% of meer werk heeft 1 en 7 jaar na uitstroom, is dit maar voor 80%-75% van de Amsterdamse uitstromers het geval⁵.

Figuur 2 Aandeel 2008/'09 mbo uitstromers met werk, uitkering en overig⁶ in 2010 en 2016

bron: CBS, bewerking OIS

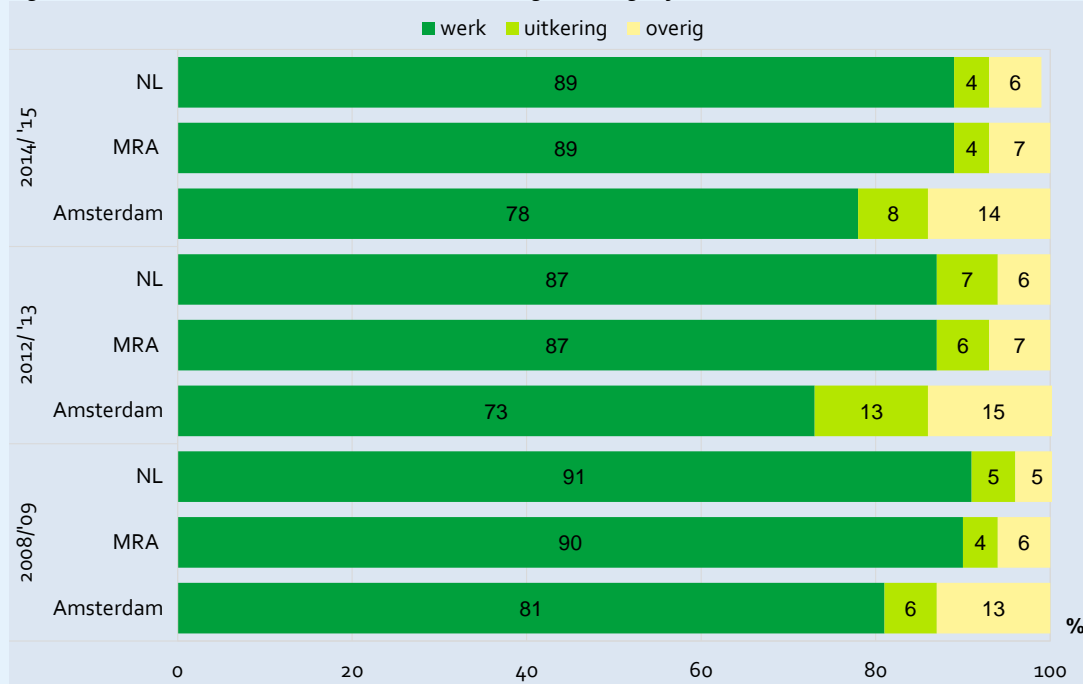
⁴ In de figuren wordt in verband met ruimte de rest van Nederland (exclusief Amsterdam en de andere MRA gemeenten) aangeduid met NL.

⁵ Bij gelijke migratieachtergrond zijn de Amsterdamse mbo uitstromers die in 2016 niet meer in Amsterdam wonen, niet vaker aan het werk dan diegenen die in 2016 nog steeds Amsterdam wonen. Er is dus geen reden om aan te nemen dat vooral de Amsterdamse mbo uitstromers met werk weggaan uit de stad.

⁶ De groep overig bestaat in dit geval uit uitstromers zonder inkomen.

Het beeld dat de Amsterdamse mbo uitstromer minder vaak werk heeft, blijkt ook uit de arbeidspositie cijfers van andere cohorten. In het geval van recentere cohorten kunnen we niet de arbeidsmarktpositie 7 jaar na uitstroom bekijken. Om deze reden kijken we voor de onderstaande drie cohorten naar de arbeidssituatie 1 jaar na uitstroom. Van de Amsterdamse mbo uitstromers uit schooljaar 2012/'13 heeft 73% werk, terwijl in de rest van het land dit rond de 87% ligt. Het effect van de crisis is voor dit cohort ook duidelijk te zien. In het geval van het cohort 2014/'15 heeft 78% van de Amsterdamse mbo uitstromers werk, ten opzichte van 89% in de rest van het land.

Figuur 3 Aandeel mbo uitstromers met werk, uitkering en overig⁷ 1 jaar na uitstroom

bron: CBS, bewerking OIS

Deze verschillen zijn niet louter te verklaren door het jeugdwerkloosheidspercentage van mbo gediplomeerden in Amsterdam. Onder Amsterdamse jongeren (15-26 jaar) was het aandeel werklozen⁸ in 2016 met 16% het grootst onder laagopgeleiden (zonder startkwalificatie). Onder middelbaar opgeleide jongeren (waaronder mbo gediplomeerden vanaf niveau 2) was dit aandeel 9%. Het aandeel hoogopgeleide jongeren zonder werk was met 4% in 2016 het laagst⁹.

De regionale arbeidsmarkt geeft een deel van de verklaring. Ondanks de groei van de werkgelegenheid in de regio Groot Amsterdam, blijft het voor bepaalde groepen nog altijd moeilijk om een baan te vinden. Dit geldt voor laagopgeleiden, oudere langdurige werklozen, mensen met een arbeidsbeperking, niet-westerse migranten en specifieke beroepsrichtingen in de administratieve en financiële hoek, vanwege automatisering en digitalisering¹⁰.

De Onderwijs Arbeidsmarktmonitor MRA 2017¹¹ laat aan de hand van de arbeidsmarktsituatie een paar maanden na uitstroom zien dat de situatie voor mbo 2 niet verbeterd is in 2015 t.o.v. 2013. Ongeveer 60-70% van de uitstromers op mbo 2 heeft een baan. De arbeidsmarktsituatie van mbo 3 en 4 is wel iets verbeterd in 2015 t.o.v. 2013. Voor mannen is het percentage met werk gestegen van 78% in 2013 naar 81% in 2015 en voor vrouwen is het gestegen van 74% in 2013 naar 76% werkenden in 2015.

⁷ De groep overig bestaat in dit geval uit uitstromers zonder inkomen.

⁸ Personen zonder betaald werk, die recent werk hebben gezocht en direct beschikbaar zijn.

⁹ OIS. Monitor jeugdwerkloosheid over 2017.

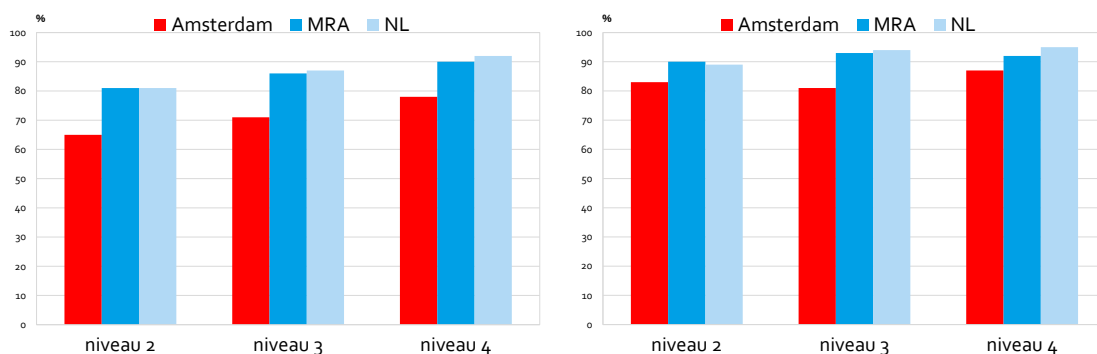
¹⁰ UWV (2017). Regio in Beeld. Groot Amsterdam.

¹¹ In de Onderwijs Arbeidsmarktmonitor Metropoolregio Amsterdam 2017 zijn de uitstromers van 2013/'14, 2014/'15 en 2015/'16 bekeken.

Landelijk blijkt dat mbo'ers met een vakopleiding of middenkader/specialistenopleiding (mbo niveau 3 en 4) diploma vaker werk hebben dan mbo'ers met een basisberoeps- of assistentenopleiding (mbo niveau 1 en 2)¹². Daarnaast is de leerweg van belang. Uitstromers uit bbl opleidingen hebben vaker werk dan mbo'ers met een diploma binnen de bol leerweg¹³. Dit heeft ook te maken met het feit dat bbl opleidingen 4 dagen stage en 1 dag school en de bol opleidingen juist 1 dag stage en 4 dagen school behelzen.

Figuur 4 laat zien dat dit ook geldt voor de Amsterdamse bbl'ers en uitstromers met een diploma op een hoger niveau: het aandeel met werk stijgt naarmate het niveau van het diploma hoger ligt en wanneer het een bbl-diploma betreft. Tegelijkertijd laat Figuur 4 ook zien dat de Amsterdamse mbo'ers op vrijwel alle niveaus minder vaak werk hebben dan mbo'ers uit de regio of daarbuiten. Het verschil tussen Amsterdam en MRA / NL is vooral groot onder de bol uitstromers.

Figuur 4 Aandeel 2008/09 mbo uitstromers met werk in 2016 naar leerweg en niveau

bron: CBS, bewerking OIS

De verklaring hiervoor zit deels in de veranderende regionale arbeidsmarkt. In Amsterdam blijkt mbo niveau 2 vaak als een te laag scholingsniveau voor een duurzame loopbaan te worden geacht. Er worden steeds hogere eisen gesteld aan werknemers. Ook in functies zonder formeel kwalificatieniveau (zoals bediening horeca) is niveau 3 of hoger vaak gewenst vanwege het achterliggende competentieniveau¹⁴.

Krimp in werkgelegenheid vindt juist plaats op laag en middelbaar beroepsniveau vanwege weinig complexe taken. Werkgelegenheid krimpt tussen 2013 en 2016 vooral onder secretaresses, boekhoudkundig medewerkers en receptionisten en telefonisten. Daarnaast krimpt in Amsterdam de financiële sector door digitalisering. Mensen die in de financiële en administratieve richtingen hun baan kwijtraken, hebben een relatief grote kans op langdurige werkloosheid. Op hoger/wetenschappelijk niveau groeit het aantal banen juist¹⁵.

Naast de regionale arbeidsmarkt van Amsterdam bieden populatieverschillen van mbo uitstromers uit Amsterdam en de rest van Nederland ook mogelijke verklaringen voor de verschillen in arbeidsmarktpositie die hierboven zijn beschreven. De volgende paragrafen vormen een eerste verkenning hiervan.

¹² [OCW, DUO, CBS. Arbeidsmarktpositie van mbo'ers uitgestroomd uit het voltijd bol-onderwijs.](#)

¹³ [CBS. \(2015/2016\). Arbeidsparticipatie van mbo-schoolverlaters.](#) & [CBS. \(2017\). Uitstromers mbo; arbeidskenmerken na verlaten onderwijs.](#)

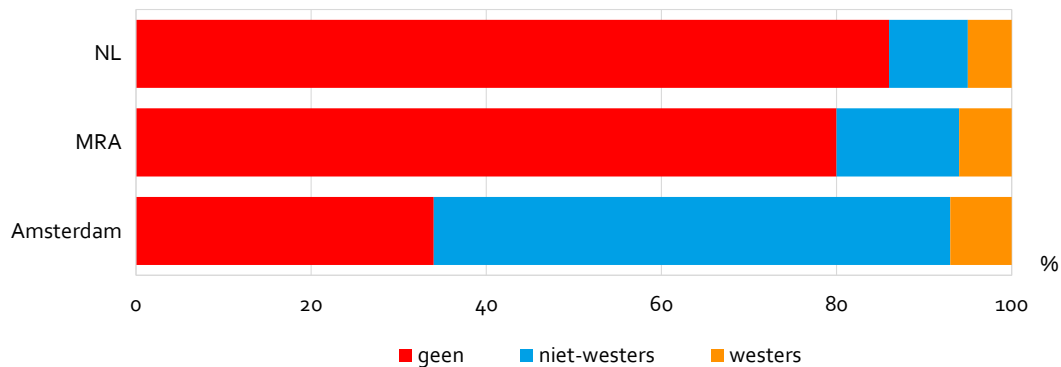
¹⁴ [UWV \(2017\). Regio in Beeld. Groot Amsterdam.](#)

¹⁵ [UWV \(2017\). Regio in Beeld. Groot Amsterdam.](#)

1.4 De Amsterdamse mbo uitstroomer

Amsterdamse mbo uitstroomers verschillen op een aantal vlakken van de mbo uitstroomers in de rest van het land. De Amsterdamse mbo uitstroomgroep bestaat voor een veel groter deel uit mbo'ers met een niet-westerse migratieachtergrond dan de mbo uitstroomers groep in de rest van Nederland. In het geval van Amsterdam is dit ongeveer 60% van de hele groep, terwijl in de rest van de MRA zo'n 14% een niet-westerse migratieachtergrond heeft en elders in Nederland zo'n 9% (zie Figuur 5).

Figuur 5 Aandeel 2008/09 mbo uitstroomers naar migratieachtergrond

bron: CBS, bewerking OIS

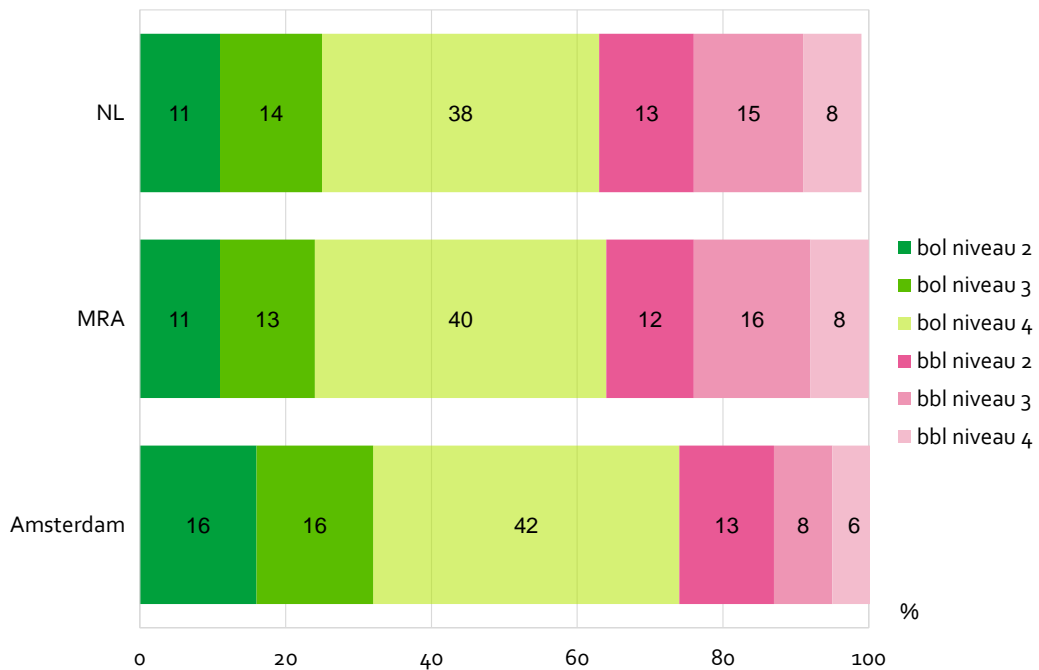
Amsterdamse mbo uitstroomers hebben ook vaker laagopgeleide ouders dan mbo uitstroomers uit de rest van het land. Het aandeel mbo uitstroomers met laagopgeleide ouders is onder de Amsterdamse mbo uitstroomers bijna twee keer zo groot als in de rest van het land. Ongeveer 35% van de Amsterdamse mbo uitstroomers heeft ouders met een laag opleidingsniveau ten opzichte van zo'n 19% van de mbo uitstroomers in de rest van de MRA en Nederland¹⁶. Het aandeel mbo uitstroomers met middelbaaropgeleide ouders is juist kleiner. In Amsterdam heeft 19% van de mbo uitstroomers ouders met een middelbaar opleidingsniveau en in de rest van het land zo'n 28%.

in A'dam 35%
in NL 19%
laagopgeleide
ouders

Amsterdamse mbo uitstroomers verschillen ook op een aantal opleidingsvlakken van andere mbo uitstroomers. Eén daarvan is de leerweg die ze volgen. Bijna driekwart (74%) van de jonge Amsterdamse mbo uitstroomers bestaat uit leerlingen die een opleiding binnen de bol leerweg hebben gevolgd. Ruim een kwart (26%) heeft een bbl opleiding afgerond. Elders wordt er juist meer bbl gevolgd; buiten Amsterdam is de verdeling bol 64% en bbl 36%. Daarnaast worden in Amsterdam relatief meer bol niveau 2 en relatief minder bbl niveau 3 en 4 diploma's behaald (zie Figuur 6).

¹⁶ Voor een groot deel van de ouders is het opleidingsniveau onbekend. Aangezien het opleidingsniveau vaker onder lager opgeleiden onbekend is, zou het percentage met laagopgeleide ouders nog hoger kunnen zijn. Zo'n 36% is onbekend in Amsterdam en ongeveer 40% in de rest van Nederland.

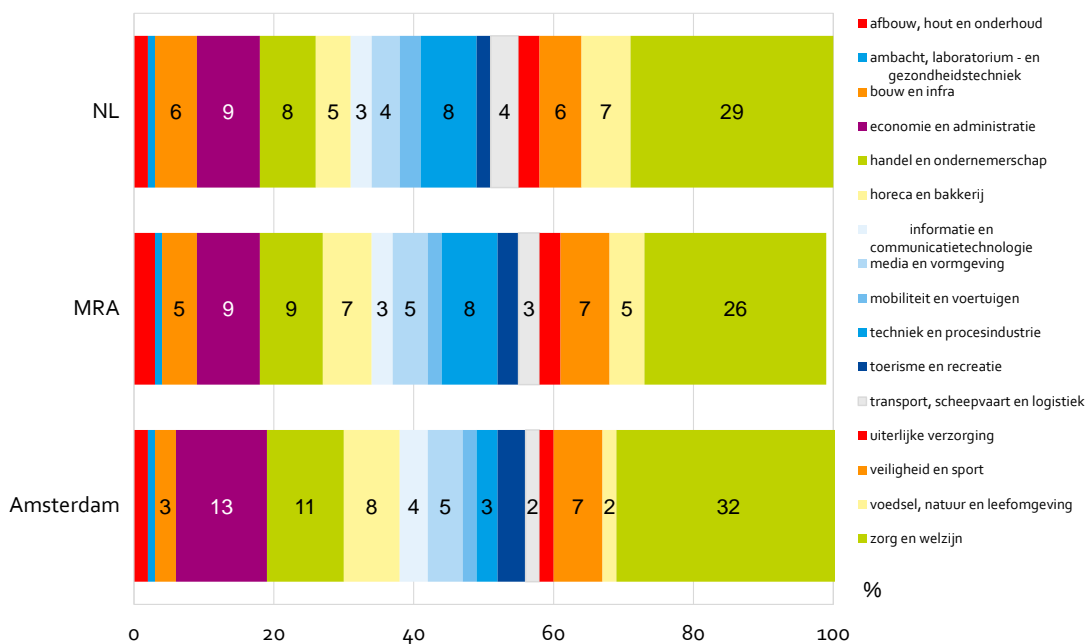
Figuur 6 Aandeel 2008/'09 mbo uitstromers naar leerweg en niveau

bron: CBS, bewerking OIS

Naast leerweg en niveau, vertonen de Amsterdamse mbo uitstromers ook verschillen als het gaat om opleidingsrichting en vooropleiding. In vergelijking met de rest van Nederland zijn bouw en infra, techniek en procesindustrie, en transport, scheepvaart en logistiek minder populaire richtingen onder Amsterdamse mbo uitstromers. Zorg en welzijn, economie en administratie, en handel en ondernemerschap zijn zowel in Amsterdam als in de rest van Nederland de drie grootste opleidingsrichtingen.

Figuur 7 Aandeel 2008/'09 mbo uitstromers naar opleidingsrichting

bron: CBS, bewerking OIS

A'dam 45% en NL 35% vmbo-b/k of mbo1 als vooropleiding

Onder de Amsterdamse uitstromers is het aandeel met vmbo-b/k of mbo1 als vooropleiding groter dan elders: 45% tegenover 35%. Van de Amsterdamse bol uitstromers heeft 71% vmbo als vooropleiding. Van de bbl'ers heeft 45% een vmbo en 35% een mbo 2 of 3 als vooropleiding.

De Amsterdamse mbo uitstromers verschillen dus in samenstelling van mbo uitstromers uit de rest van Nederland. Ze hebben veel vaker een niet-westerse migratieachtergrond, hebben bijna 2 keer zo vaak laagopgeleide ouders, behalen iets vaker een bol niveau 2 diploma, volgen minder vaak een technische opleidingrichting en hebben vaker vmbo b/k of mbo1 als vooropleiding in vergelijking met mbo'ers uit de rest van Nederland.

1.5 Mbo uitstromers met niet-westerse migratieachtergrond minder vaak werk

De bovengenoemde kenmerken verklaren voor een deel waarom het percentage werkenden onder de Amsterdamse mbo uitstromers lager is. Gediplomeerden binnen de bol leerweg en op lagere niveaus hebben over het algemeen minder vaak werk dan bbl'ers en gediplomeerden op hogere mbo niveaus. In Amsterdam lijkt er een stapeling van kenmerken te zijn waarbij het percentage werk vaker laag is. Onderstaand wordt het percentage werkenden voor een aantal van deze kenmerken afzonderlijk weergegeven. In vervolg zou ook de stapeling van de verschillende kenmerken bekeken moeten worden.

De Onderwijs Arbeidsmarktmonitor MRA 2016¹⁷ laat zien dat niet meer dan 75% van de mbo uitstromers met een migratieachtergrond en een startkwalificatie een baan had in 2014 en 2015¹⁸. De arbeidsmarktpositie van de mbo uitstromers zonder migratieachtergrond wordt niet apart weergegeven maar de arbeidsmarktpositie van de hele groep wel. Daar is het percentage met werk hoger. Gemiddeld voor de niveaus 2,3 en 4 lag dit aandeel tussen de 80% en 86% in 2014 en 2015.

De verschillen in percentages met werk tussen Amsterdam en de rest van Nederland zijn groter onder de groepen met een migratieachtergrond dan onder mbo uitstromers zonder migratieachtergrond (zie Figuur 8). De mbo uitstromers met een migratieachtergrond hebben in alle gevallen minder vaak een baan, maar in Amsterdam is dit percentage werkenden nog lager dan in de rest van de MRA of daarbuiten. Onder de verschillende groepen met een migratieachtergrond ligt het percentage met werk het laagst onder mbo uitstromers met een Turkse en Marokkaanse migratieachtergrond¹⁹. Over het algemeen zijn de verschillen tussen mannen en vrouwen onder mbo uitstromers met een niet-westerse migratieachtergrond groter dan onder uitstromers zonder migratieachtergrond. Vrouwen zijn minder vaak aan het werk dan mannen, vooral als de situatie 7 jaar na uitstroom wordt bekeken. Vrouwen belanden ook vaker in een uitkeringspositie. Dit zien we zowel in Amsterdam als in de rest van Nederland²⁰.

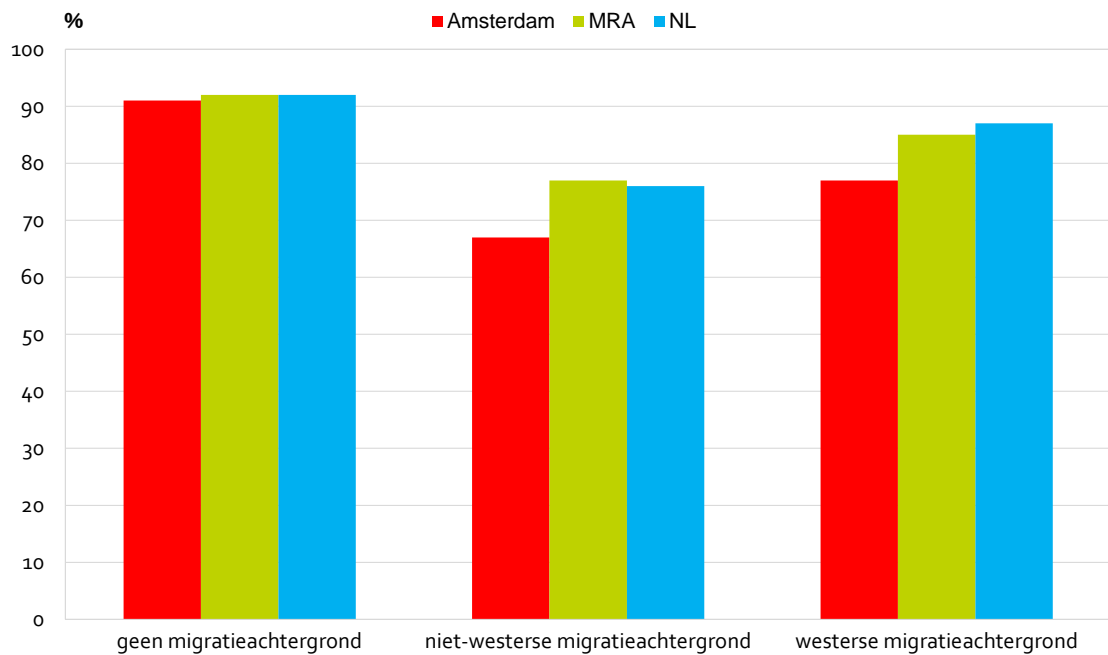
¹⁷ [Onderwijs Arbeidsmarktmonitor Metropoolregio Amsterdam 2016](#)

¹⁸ De arbeidsmarktpositie van uitstromers uit de schooljaren 2013/'14 en 2014/'15 is bekeken op 15 november van het betreffende uitstroomjaar.

¹⁹ Twee derde deel van de Amsterdamse mbo uitstromers met een niet-westerse migratieachtergrond bestaat uit tweede generatie migranten. De verschillen tussen de eerste en tweede generatie in percentages werkenden zijn klein.

²⁰ In vervolgonderzoek zou ook naar de gezinssamenstelling van uitstromers gekeken kunnen worden om uit te vinden of het vroeg nemen van kinderen een rol speelt bij het hebben van werk onder vrouwen (met een migratieachtergrond).

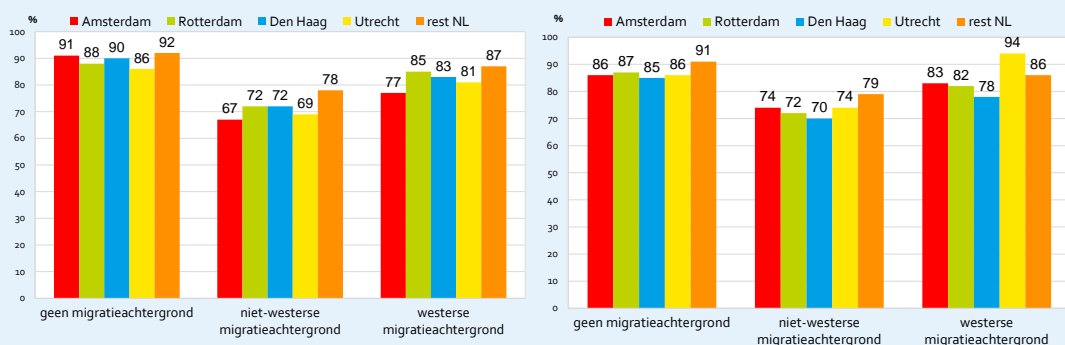
Figuur 8 Aandeel 2008/'09 mbo uitstromers met werk in 2016 naar migratieachtergrond

bron: CBS, bewerking OIS

Mbo uitstromers met een niet-westerse migratieachtergrond zijn in heel Nederland minder vaak aan het werk dan andere mbo uitstromers. De mbo uitstromers met een niet-westerse migratieachtergrond doen het in alle G4 steden (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht) minder goed dan in de rest van het land. Zeven jaar na uitstroom is het aandeel dat werk heeft in Amsterdam 11 procentpunt lager dan buiten de G4 en iets lager in vergelijking met de andere grote steden. Eén jaar na uitstroom is dit verschil nog niet zo groot, dan is het aandeel met werk onder mbo uitstromers met een niet-westerse migratieachtergrond 5 procentpunt lager in Amsterdam dan buiten de G4 en ligt het samen met Utrecht iets hoger dan in de andere twee grote steden.

Figuur 9 Aandeel mbo uitstromers met werk in 2016 in G4
2008/'09 mbo uitstromers met arbeidspositie 7 jaar na uitstroom (2016) 2014/'15 mbo uitstromers met arbeidspositie 1 jaar na uitstroom (2016)

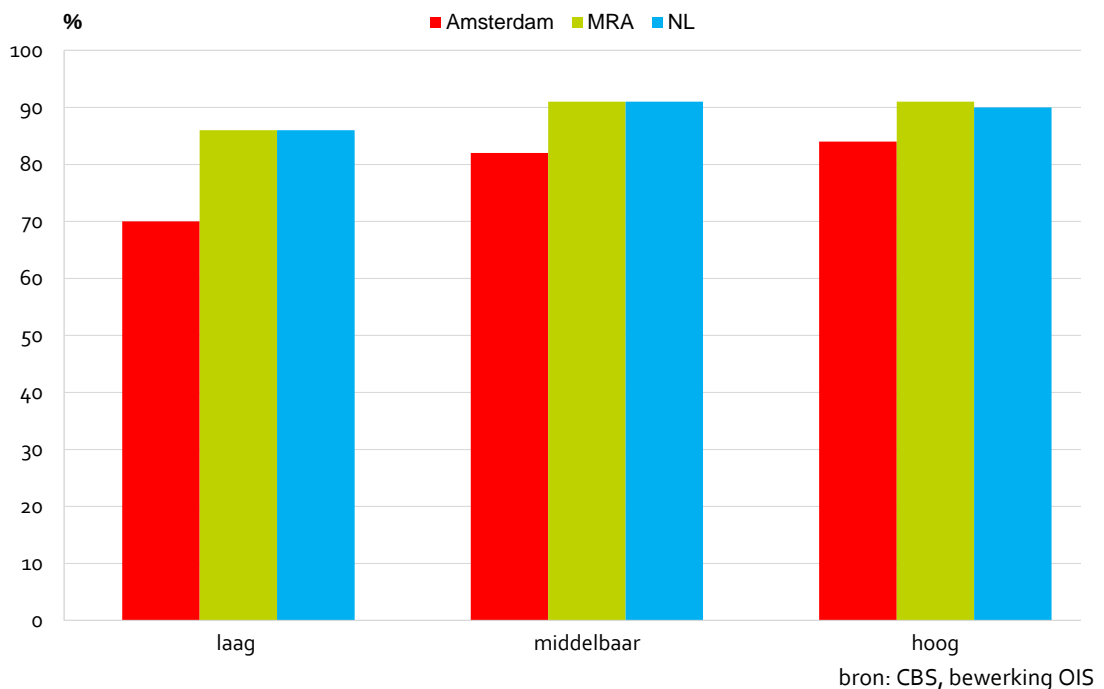

bron: CBS, bewerking OIS

1.6 Mbo uitstromers met laag of middelbaar opgeleide ouders minder vaak werk

Een groter deel van de Amsterdamse mbo uitstromers heeft ouders met een laag opleidingsniveau dan mbo uitstromers in de rest van Nederland. Ongeveer 35% van de Amsterdamse mbo uitstromers heeft ouders met een laag opleidingsniveau ten opzichte van zo'n 19% van de mbo uitstromers in de rest van de MRA en Nederland²¹. Ook bij gelijk opleidingsniveau van de ouders is het percentage met werk lager onder de Amsterdamse mbo uitstromers. De verschillen zijn groter onder mbo uitstromers met laagopgeleide ouders. Van de Amsterdamse mbo uitstromers met laagopgeleide ouders blijft het percentage met werk onder de 70 procent op de langere termijn, zelfs tijdens economisch herstel²² (zie figuur 10).

Figuur 10 Aandeel 2008/'09 mbo uitstromers met werk in 2016 naar opleiding ouders

1.7 Lager aandeel werkenden in Amsterdam vooral bij niet-technische opleidingen

In Amsterdam lijkt het effect van kenmerken zoals migratieachtergrond en het opleidingsniveau van de ouders op het wel of niet hebben van werk nog groter dan in de rest van het land. In het begin van dit stuk zagen we dat opleidingskenmerken zoals niveau en leerweg van invloed zijn op de arbeidsmarktsituatie. Hier bekijken we of opleidingsrichting ertoe doet.

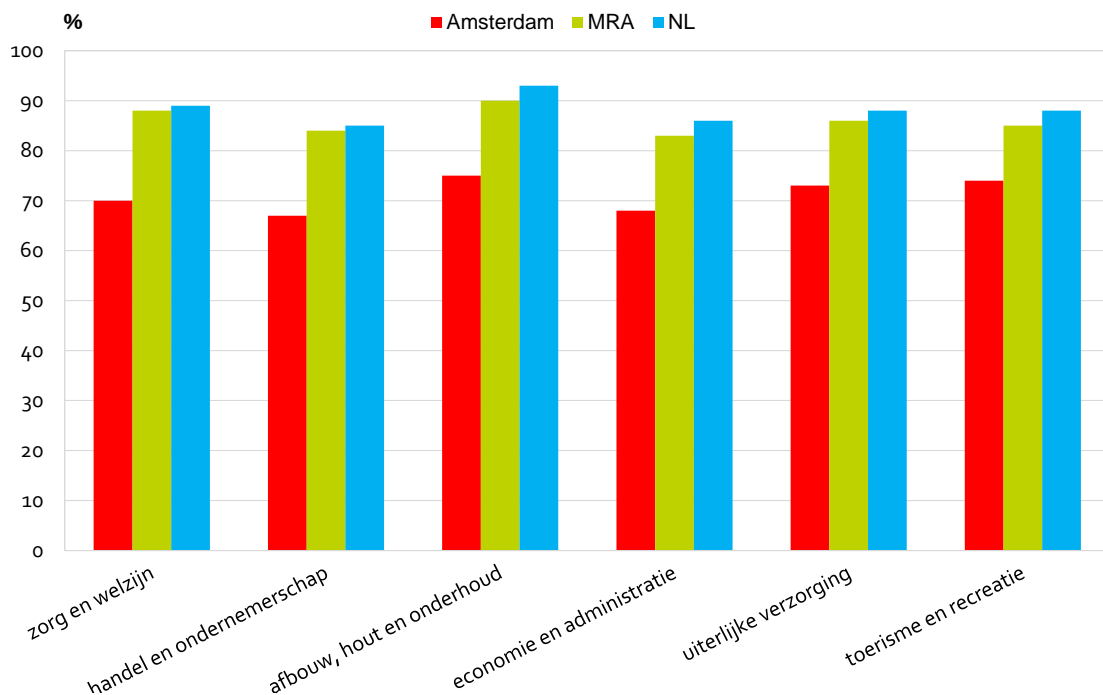
²¹ Voor een groot deel van de ouders is het opleidingsniveau onbekend. Aangezien het opleidingsniveau vaker onder lager opgeleiden onbekend is, zou het percentage met laagopgeleide ouders nog hoger kunnen zijn. Zo'n 36% is onbekend in Amsterdam en ongeveer 40% in de rest van Nederland.

²² In vervolg is het interessant om te bekijken laag opleidingsniveau van de ouders vaak samenvalt met lager niveau diploma van de mbo uitstromers en welke van deze twee kenmerken het meest bijdraagt aan de verklaring van het lager percentage werkenden.

Stichting Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) geeft de mogelijkheid om voor Groot Amsterdam de specifieke kwalificaties met goede of minder goede kans op stage, leerbaan of werk op te zoeken²³. Daarnaast kan er bekeken worden welke kwalificaties een hoog/laag percentage werkenden van 12 uur of meer per week²⁴ opleveren en of er op niveau²⁵ wordt gewerkt. Een aantal kwalificaties die in Groot Amsterdam tot geringe arbeidsmarktkansen leiden, zijn: klantmedewerker bancaire diensten, podium en evenemententechnicus, assistent dienstverlening en zorg juridisch administratief dienstverlener. Minder dan 70% van de gediplomeerden binnen deze opleidingen heeft werk²⁶.

Er is een aantal opleidingsrichtingen waar de verschillen tussen Amsterdam en de rest relatief groot zijn. Figuur 11 laat in volgorde van groot naar klein de richtingen zien waar de verschillen tussen Amsterdam en de MRA het grootst zijn. Onder de uitstromers uit de richting zorg en welzijn vinden we het grootste verschil. Het percentage met werk onder de Amsterdamse uitstromers uit deze richting lijkt moeilijk te herstellen na de crisis. Zelfs in 2016 heeft maar 70% van de gediplomeerden uit deze richting een baan. Het verschil bestaat ook voor de Amsterdamse uitstromers uit de richtingen afbouw, hout en onderhoud en uiterlijke verzorging, maar deze groep lijkt wel iets van verbetering meegemaakt te hebben sinds de crisisdip. Onder de twee grote richtingen in Amsterdam, handel en ondernemerschap en economie en administratie, vinden we juist de laagste percentages werkenden. Ook in 2016 blijft het percentage uitstromers uit deze richtingen dat werk heeft nog steeds onder de 70 procent.

Figuur 11 Opleidingsrichtingen met grootste verschillen tussen Amsterdam, MRA en Nederland in aandeel werkende 2008/09 mbo uitstromers in 2016

bron: CBS, bewerking OIS

Er zijn ook opleidingsrichtingen waar Amsterdamse en andere mbo uitstromers minder verschillen of waar de Amsterdamse uitstromers het juist goed doen. In het geval van de uitstromers uit de richting bouw en infra en de richting voedsel, natuur en leefomgeving zijn de percentages werkenden zelfs hoger onder de Amsterdamse mbo uitstromers dan onder de uitstromers uit de rest van Nederland.

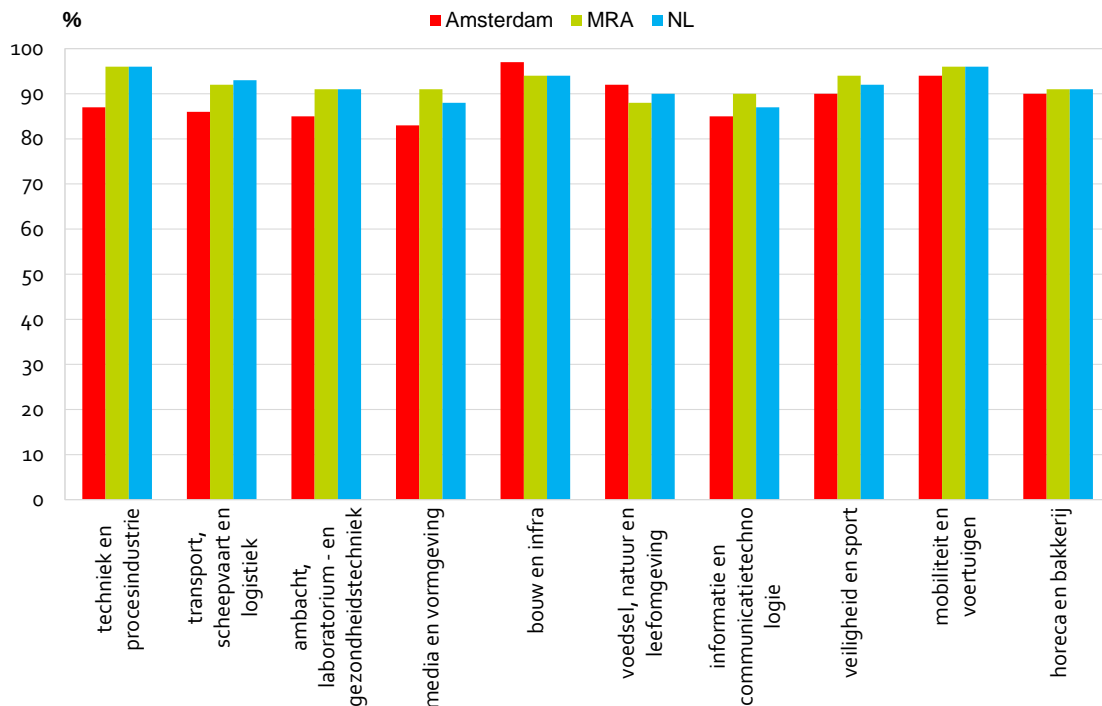
²³ [SBB Doelmatigheid naar regio.](#)

²⁴ CBS (register) en ROA(enquête) indicator werk van 12 uur per week of meer

²⁵ ROA (enquête) indicator werk op niveau

²⁶ [SBB Doelmatigheid naar regio.](#) Het is niet duidelijk op welk jaar of gemiddelde van jaren deze cijfers gebaseerd zijn.

Figuur 12 Opleidingsrichtingen met kleinere verschillen tussen Amsterdam, MRA en Nederland in percentage werkende 2008/'09 mbo uitstromers in 2016

bron: CBS, bewerking OIS

In het UWV rapport Regio in Beeld wordt de noodzaak voor de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt nogmaals benadrukt. Het blijkt dat werkgevers in de techniek, bouw en ICT nog altijd moeite ondervinden om goed gekwalificeerd personeel te vinden. In Groot Amsterdam ontstaan vrij veel vacatures in de administratie, verkoop of dienstverlening, maar de kans op werk voor veel beroepen in deze sectoren is niet groot omdat er veel concurrerende werkzoekenden zijn. Voor vacatures in techniek is de concurrentie veel minder groot²⁷.

In deze paragraaf blijkt dat de richting van de opleiding ook een rol speelt bij het wel of niet hebben van werk. De vervolgvraag blijft of de invloed van de opleidingskenmerken op het wel of niet hebben van werk groter is dan de invloed van persoonskenmerken. Het zou namelijk mogelijk zijn dat vooral niet-westerse mbo uitstromers de opleidingsrichtingen volgen waar het percentage werkenden lager is.

1.8 Aandeel Amsterdamse mbo uitstromers met uitkering groter dan in de rest van het land

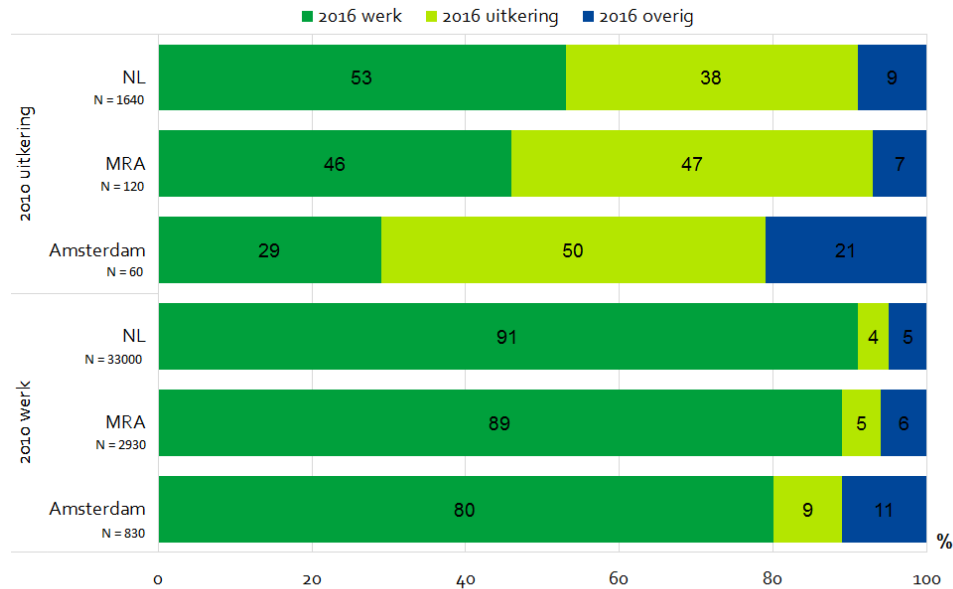
Een andere vraag is hoe structureel de slechtere arbeidsmarktsituatie is en of het verschilt tussen groepen. Een manier om dit te bekijken is door te kijken hoeveel van diegenen die in 2010 in een uitkering zijn terechtgekomen nog altijd in een uitkeringspositie zitten of juist weer aan werk zijn gekomen. Opvallend is dat de Amsterdamse mbo uitstromers met een uitkering in 2010 minder vaak werken in 2016 dan in de rest van MRA en Nederland: 29% tegenover respectievelijk 46% en 53%. De groep overig is veel groter in Amsterdam dan in rest van het land. De groep overig bestaat in dit geval uit uitstromers zonder inkomen, diegenen die teruggekeerd zijn in onderwijs of niet meer voorkomen in BRP. Van de Amsterdamse mbo uitstromers die in 2010 werk hadden, heeft het merendeel (80%) nog altijd werk in 2016 (zie Figuur 13). Een klein deel (9%) is in een uitkeringspositie terechtgekomen in 2016.

De groep Amsterdamse mbo uitstromers die in 2010 en 2016 een uitkering heeft, bestaat vooral uit mbo uitstromers met een niet-westerse migratieachtergrond. Als we verder inzoomen dan

²⁷ [UWV \(2017\). Regio in Beeld. Groot Amsterdam.](#)

zijn dat vooral mbo'ers met een Marokkaanse en Surinaamse migratieachtergrond. Verder wordt deze groep gekenmerkt door laag/middelbaaropgeleide ouders en het betreft vooral uitstromers met een bol diploma, de richting zorg en welzijn en vooral mbo'ers met vmbo b/k of mbo 1 als vooropleiding.

Figuur 13 Arbeidsmarktpositie van 2008/09 mbo uitstromers in 2016 die in 2010 werk of uitkering hadden²⁸

bron: CBS, bewerking OIS

Aangezien de groep Amsterdamse mbo uitstromers met een uitkering in 2010 in absolute aantallen relatief klein is (N=60), bekijken we de vraag of Amsterdamse mbo uitstromers vaker in een structureel slechtere arbeidsmarktpositie verkeren ook op een andere manier. Hieronder wordt in kaart gebracht welk deel van de mbo uitstromers 1 of 2 of 3 jaar of meer een uitkering heeft gehad in de 7 jaar na uitstroom²⁹.

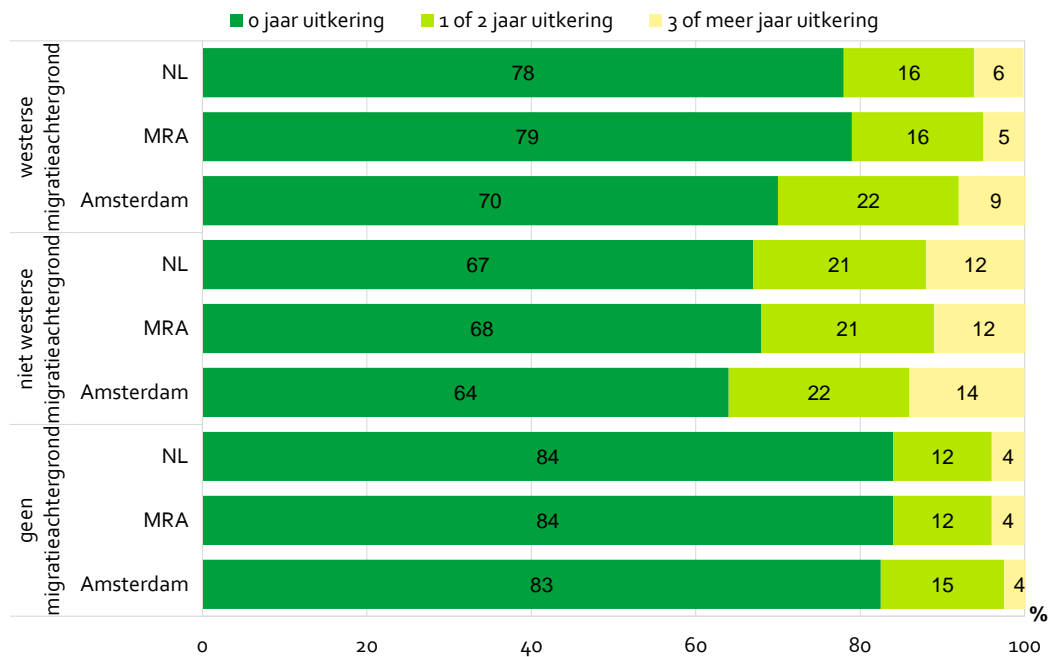
Ongeveer 10%³⁰ van de hele groep Amsterdamse mbo uitstromers uit 2008/09 heeft tijdens de 7 jaar aan beschouwde arbeidsmarktposities 3 jaar of meer in de uitkering gezeten. Er is dus een deel van de uitstromers die redelijk structureel in een uitkeringspositie verkeert. Van alle uitstromers die ooit een keer uitkering hebben gehad in de periode tussen 2010 en 2016, heeft één derde 3 jaar of meer in uitkering gezeten.

²⁸ De groep overig bestaat in dit geval uit uitstromers die niet meer in het BRP voorkomen, teruggekeerd zijn in onderwijs of een groep overig zonder inkomen. Let op

²⁹ In tegenstelling tot figuur 2, kijken we hier naar de positie in alle jaren van 2010 tot en met 2016.

³⁰ Let op: dit percentage is niet vergelijkbaar met het percentage in figuur 2 omdat hier de arbeidsmarktsituatie van een persoon in alle jaren van 2010 t/m 2016 is bekeken. De cijfers in figuur 2 geven enkel het percentage in 2010 en in 2016.

Figuur 14 Aandeel 2008/'09 mbo uitstromers met aantal jaren uitkering over de periode 2010 t/m 2016 op peilmoment (31 december), naar migratieachtergrond

bron: CBS, bewerking OIS

*telt niet altijd op tot 100% vanwege afronding

Het aandeel mbo uitstromers met 1 of 2 jaar en met 3 of meer jaar een uitkering is groter in Amsterdam dan in de MRA en de rest van Nederland. Figuur 14 laat zien dat mbo uitstromers met een niet-westerse migratieachtergrond het vaakst 3 jaar of meer een uitkering hebben. Amsterdam verschilt daarin weinig van andere gebieden. De Amsterdamse mbo uitstromers zonder migratieachtergrond hebben iets vaker 1 of 2 jaar een uitkering dan mbo uitstromers zonder migratieachtergrond buiten Amsterdam. Drie jaar of vaker een uitkering komt het vaakst voor onder Amsterdamse mbo uitstromers met laag en middelbaar opgeleide ouders.

UWV geeft in de rapportage Regio in Beeld aan dat door de flexibilisering op de arbeidsmarkt uitkeringsgerechtigden vaak een tijdelijk contract krijgen als ze weer een baan vinden, waardoor ze vaak na afloop van dit contract weer in de uitkering terechtkomen. Dit geeft aan dat de arbeidsmarkt op nog een wijze nadelig is voor deze groep.

1.9 Tot slot

Amsterdamse mbo uitstromers zijn relatief minder vaak aan het werk dan mbo uitstromers uit de regio of de rest van Nederland, ook jaren na uitstroom. Het aandeel dat structureel³¹ in een slechtere arbeidsmarktpositie verkeert is ook groter in Amsterdam dan in de rest van Nederland.

Minder succes op de arbeidsmarkt heeft verschillende oorzaken. Amsterdamse mbo uitstromers groep bestaat voor een groot deel uit mbo uitstromers met een niet-westerse migratieachtergrond. Juist deze groep heeft minder vaak werk. Wellicht doordat ze bij arbeidsmarktbetreding tegen hindernissen aanlopen. Dit is overigens niet alleen in Amsterdam het geval. Ook in de andere grote steden zien we een soortgelijk beeld. In dit onderzoek zien we dat mbo uitstromers met een niet-westerse migratieachtergrond het in het algemeen moeilijker hebben op de arbeidsmarkt. Ook in de andere G4 steden ligt het percentage dat werk heeft onder diegenen met een niet-westerse migratieachtergrond lager dan in de rest van Nederland. De Amsterdamse mbo uitstromers hebben ook iets vaker een lagere vooropleiding en laagopgeleide ouders. De regionale arbeidsmarkt zorgt ook voor hindernissen. Uit de Regio in Beeld rapportage van UWV blijkt dat er steeds hogere eisen worden gesteld aan werknemers en dat er minder vacatures zijn voor bepaalde beroepsrichtingen. De Amsterdamse mbo uitstromers behalen juist vaker een lager bol niveau, niveau 2 en kiezen juist de minder/niet-technische opleidingsrichtingen kiezen waar de arbeidsperspectieven minder gunstig zijn.

In Amsterdam lijkt er een opeenstapeling van kenmerken waarbij vaker het percentage werkenden laag is. In dit stuk tonen we afzonderlijk voor een aantal van deze kenmerken de verschillen in percentages werkenden. In vervolgonderzoek zou juist de stapeling van deze kenmerken onderzocht moeten worden om vast te stellen onder welke specifieke stapeling het percentage met werk het laagst is. De vraag die daaraan verbonden is, is welke kenmerken vooral bijdragen aan het lager percentage werkenden. Bijvoorbeeld, heeft het vooral te maken met het volgen van opleidingen binnen de bol leerweg of de niet-technische richtingen? Of komt het vooral doordat mbo'ers met een niet-westerse migratieachtergrond bepaalde opleidingsrichtingen volgen? Een eerste analysestap in het vervolgonderzoek kan bestaan uit het onderzoeken van de correlatie tussen de verschillende kenmerken. Om vast te stellen welke van de hoog-correlerende kenmerken het meest bijdragen aan het (structureel) geen werk hebben, zouden vervolganalyses gedaan moeten worden.

In een vervolgonderzoek zou ook aandacht besteed kunnen worden aan de vraag of werkervaring of terugkeer in onderwijs het meest bijdraagt aan het opdoen van kennis en vaardigheden om de arbeidspositie tijdens de loopbaan te verbeteren. Er kan een vergelijking gemaakt worden tussen teruggekeerden in onderwijs en de niet-teruggekeerden in onderwijs. Onder diegenen die in onderwijs terugkeren kan een onderscheid gemaakt worden tussen het behalen een diploma op een hoger niveau of een andere richting. Onder diegenen die niet in onderwijs terugkeren kan bekeken worden of het gunstig is voor de ontwikkeling van de arbeidspositie om te wisselen van sector tijdens de loopbaan. Komt sectorwisseling juist veelvuldig voor onder diegenen die altijd aan het werk zijn of onder diegenen die vaker perioden in uitkering verkeren? Is het loon onder diegenen die van sector wisselen lager of hoger dan onder diegenen die niet van sector wisselen?

³¹ meerjarig in uitkeringspositie

Colofon

Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS)
Oudezijds Voorburgwal 300
1012 GL Amsterdam
Telefoon 020 251 0333
algemeen.ois@amsterdam.nl
www.ois.amsterdam.nl

Auteurs: Mersiha Tepić, Frederique van Spijker, Merel van der Wouden, Lotje Cohen